

Jumalateenistus Nõos P, 22.03.26 kl 11, *Judica*

Lektsioonid: Js 65:1–3; Lk 13:31–35

Jutlus: Ef 2:12–16

Laulud: 78 (1–5); 75 (1–3, 4); 338 (1–4); 265 (1–5)

Teie olite tol ajal ilma Kristuseta, kaugel eemal Iisraeli kodakondsuse õigusest ja võõrad töotuselepingule, teil ei olnud lootust ega Jumalat siin maailmas. Nüüd aga Kristuses Jeesuses olete teie, kes te varem olite Jumalast võõrdunud, saanud lähedaseks Kristuse vere läbi. Sest tema on meie rahu, kes on mõlemad liitnud üheks ja lõhkunud maha vaheseina – see tähendab vaenu – oma ihu kaudu, kui ta muutis kehtetuks käskude Seaduse, et luua eneses need kaks üheksainsaks uueks inimeseks, tehes rahu, ning et lepitada Jumalaga mõlemad ühesainsas ihus risti kaudu, surmates risti peal vaenu.

Tänane kirjakoht räägib meile rahust ja lepitusest Kristuse vere läbi. Kaks inimest või kaks rühma inimesi, kes varem on kogu aeg olnud vaenus, kelle vahel on kogu aeg olnud nagu mingi vahesein, on tänu Jeesuse Kristuse ristisurmale saanud lähedaseks.

Kes need vaenupooled siis on? Meie kirjakohtas pole seda täpselt öeldud. Kuid kui lugeda Ef kirja veidi eestpoolt, siis näeme, et need vaenupooled on juudid ja paganad. Miks on just seda vaenu niivõrd rõhutatud? Sellepärast, et vaen juutide ja kristlaste vahel oli algkoguduse jaoks kõige suuremaks probleemiks.

Olid ju Jeesuse risti lõõnud justnimelt juudid. Eks olnud õigeusklik juut Paulus enne kristlaseks saamist ju innukas juutide tagakiusaja ning võib oletada, et selliseid innukaid juudi noormehi oli Väike-Aasias I sajandil teisigi. Ja eks ole UT kirjades palju juttu arusaamatustest n-ö juudi- ja pagankristlaste vahel. Juudid tõid kristlusse kaasa juutlusest pärinevaid kombeid nagu nt ümberlõikamine ning keeldumine ebajumalate ohvriliha ja vere ja lämbunu söömisest ja sundisid pagankristlasi, kellele olid sellised kombed täiesti võõrad, neid ka kristlastena omaks võtma. Nagu võib-olla mäletate, kõnelesime sellest eelmisel pühapäeval seoses Peetruse silmakirjalikkusega, mida Paulus siis taunis. Juudid tundsid end seega ohustatuna paganate kommete pärast ja sundisid neid omaks võtma oma seadusi, Moosese seadusi.

Kuid paganad tundsid end ebamugavalt ka juutide kommete pärast. Rooma ajaloolane Tacitus kirjutab 1. sajandi roomlaste ehk paganate eelarvamuslikust suhtumisest juutidesse ja kirjeldab seda, mida juutidest tollal arvati, tõlgendades väärtalt juutide pühakirja.

Arvati nimelt, et egiptlased ajasid juudid kõrbe pidalitõve tõttu, mis nende kehasid jubedalt moonutas. Kõrbes olid juudid nälja äärel. Siis oli nende juht Mooses märganud metsikute eeslite karja jooksmas metsaga kaetud kalju poole. Ta saatis oma rahva neile järele ja, nagu ta oli oletanud, leidis ta palju vett. Sellest ajast peale olla eesel juutide seas püha loom ja Jeruusalemma templis kummardatavat jumalusena kuldset eesli pead. Juute peeti roomlaste hulgas seepärast eeslikummardajaiks.

Siis kõneldi 1. sajandil juutidest veel ka seda, et igal aastal – või vähemalt iga seitsme aasta tagant – võtavad juudid kinni kreeklase, tapavad ta ja ohverdavad vastavalt oma rituaalile. Seejärel söövad nad ta südame ära ja vannuvad kreeklaste vastu igavest vaenu.

Iseenesestmõistetavalt tekitasid sellised jutud, nii absurdseid kui need ka meile ei tunduks, tollaste inimeste hulgas juutide vastu umbusaldust ja hirmu ning pole ime, et juute siis niiviisi taga kiusati nagu seda 1. sajandil juhtus. Ka pagankristlased pidid juudikristlastega liitudes sellistest eelarvamusdest oma südames vabaks saama ja küllap polnud seegi kerge.

Tänapäeval ma selliseid absurdseid süüdistusi juutide vastu kuulnud pole, kuid vihkamine pole kuhugi kadunud. Eriti on see võimendunud seoses juba mitu aastat kestnud Lähis-Ida konfliktiga, mis nüüd on hoo sisse saanud Iraani-vastase sõjaga ja kütusehindade tõusuga, mis juba mõjutab meid kõiki. Kes on süüdi? Ameerika konservatiivid ja juudid, mõnede arvates ainult viimased!

Tulles aga tagasi meie kirjakohta juurde, siis näeme, kuidas Paulus, olles ise juut, näitab omakorda paganate lootusetut olukorda 1. sajandil. Ta ütleb: „Teie olite tol ajal ilma Kristuseta, kaugel eemal

Iisraeli kodakondsuse õigusest ja võõrad töotuselepingule, teil ei olnud lootust ega Jumalat siin maailmas.” Tõepoolest, kui kole võib olla elu, kui siin maailmas pole ei lootust ega Jumalat! Ka kaasajal kipub meie kriisidest räsitud maailmas sellest lootusest puudu jääma: tulevik tundub tume, eriti noortele, ja elu tundub seetõttu mõttetuna. Jumalat seejuures otsida ei osata ega ka taheta. Paratamatult hakatakse meiegi ajal otsima süüdlast ning see ajab üksikisikud, rahvad ja religioonid omavahel tülli.

Kuid Paulus teab lahendust: „Nüüd aga Kristuses Jeesuses olete teie, kes te varem olite Jumalast võõrdunud, saanud lähedaseks Kristuse vere läbi.” See on võimas evangeeliumisõnum! Inimestevahelised vastuolud – tulgu nad eelarvamustest, rumalusest või lootusetusest – on ületatud Kristuse vere läbi!

Veri omakorda võib muidugi inimestes jälle võõristust tekitada – eks viita see ju vägivallale või, religioosnes mõttes, fanatismile! Kuid arvan, et veidi järele mõeldes mõistab igaüks, et sellises lootusetus olukorras, kus Jumalatu maailm asub, aitab ainult mingi erakorraline lahendus.

Ja Jumal on sellise erakorralise lahenduse ka kinkinud: Jeesuse vere, Jeesuse surma inimkonna pattude eest: nii paganate kui juutide eest, kõigi maailma vaenupoolte eest minevikus, olevikus ja tulevikus. Hästi võtab selle mõtte kokku vennastekoguduse rajaja krahv Zinzendorfi laul, mis on kujunenud Eesti vennastekoguduse hümniks. Selle esimene salm kõlab nii: „Kristuse veri, õigus ka On minu aukuub lõpmata: Ses kõlban Jumalale nüüd Ja kui ma taeva lähen siit.”

Paulus nimetab Kristust meie kirjakohas ka „meie rahuks”, kes on vaenupooled „liitnud üheks”. Lisaks sellele, et Kristuse veres on inimene saanud Jumalale kõlblikuks, on Kristuses võimalik ka rahu inimeste vahel. See rahu ei seisne inimlikes kokkulepetes, humanistlike ideede levitamises või milleski kolmandas, millega inimesed meie ajal tegelevad, vaid see rahu on võimalik vaid Kristuse koguduses.

Siin kasutab Paulus koguduse kohta endale omaselt väljendit Kristuse ihu: vaenupooled peavad muutuma üheks inimeseks, kelle pea on Kristus. Vaen inimeste vahel, kes sinna Kristuse ihusse sisenevad, kes saavad Kristuses üheks inimeseks, on lepitatud risti kaudu. Seega on selle ühekssamise aluseks ikkagi Jeesuse ristisurm, mis muutub Kristuse ülestõusmises eluks.

Kuidas see ühekssaamine aga praktikas välja näeb? Tuleb tunnistada Jeesusest Kristusest! Apostel Paulus ütleb Rm 10:9: „Kui sa oma suuga tunnistad, et Jeesus on Issand, ja oma südames usud, et Jumal on ta üles äratanud surnuist, siis sind päästetakse.” Jumala sõna, kristlik laul ja palve on see, mis inimlikud vaenupooled üheks muudab.

Võib-olla küsib nüüd keegi: näe, sõdivad riigid on ju kõik kristlikud, nad kuulavad Jumala sõna, laulavad kristlikke laule ja palvetavad – miks nad siis ikkagi edasi sõdivad? Vastata võib samuti tuginedes apostel Paulusele, kes omakorda tugineb Jeesusele: lisaks Jeesuse Kristuse oma Issandaks tunnistamisele ja südameusule, tuleb teha ka armastuse tegusid. Armastuse ülemlaulus 1Kr 13 on ju kirjas, et armastus ei ärritu, vaid talub kõike. Kristuse nimel tehtud vägivallateod on inimlik sõgedus ja kuratlik väärarusaam.

Aga miks siis inimesed ei saa Kristuses üheks? Kui lahendus on nii lihtne, siis miks seda massiliselt ei kasutata? Sest inimesed ei taha. Jumal on seda võimalust ammugi kõigile tutvustanud, aga inimesed ei soovi seda. Kuulsime altarist prohvet Jesaja kõnet: „Kogu päeva ma sirutan käsi kangekaelse rahva poole, kes iseenese mõtetele järgnedes käib teed, mis ei ole hea.“ Ja Jeesus kõneleb samuti Jeruusalemmale: „Kui palju kordi olen ma tahtnud koguda su lapsi, otsekui kana kogub oma poegi tiibade alla, aga teie ei ole tahtnud!”

Samas tuleb meil Jumalat tõsiselt tänada, et ta on meie, inimestega nii pikameelne ja ootab siiski, rõõmustades iga uskliku üle. Ja tänada tuleb Jumalalt ka selle töotuse eest, millest Jumal ei tagane ja mida Paulus meenutab meie kirjakohest mõni salm edasi, Ef 2:19: „Järelikult ei ole te nüüd enam võõrad ja majalised, vaid pühade kaaskodanikud ja Jumala kodakondsed, ehitatud hooneks apostlite ja prohvetite alusele, mille nurgakiviks on Kristus Jeesus ise.” Need, kes otsustavad saada Kristuse Ihu liikmeks, tunnistada Kristusest ja armastada oma ligimest, saavad Jumala kodakondseiks! Kas pole see inimelu suurim võimalik eesmärk!? Andku siis kõigeväeline Jumal meile igatsust selle eesmärgi poole pürgida!

Aamen.